

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО АНАТОМІВ, ГІСТОЛОГІВ,
ЕМБРІОЛОГІВ ТА ТОПОГРАФОАНАТОМІВ УКРАЇНИ»
КАФЕДРА ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ
VILNIUS UNIVERSITY, LITHUANIA
CHARLES UNIVERSITY, CZECH REPUBLIC

**«МОРФОГЕНЕЗ ТА РЕГЕНЕРАЦІЯ»
(ІІІ ЖУТАЄВСЬКІ ЧИТАННЯ)**

**«MORPHOGENESIS AND REGENERATION»
(III ZHUTAEV READINGS)**

Proceedings of Ukrainian scientific-practical
conference with international participation

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

APRIL 20-21, 2023.

20-21 КВІТНЯ, 2023 р.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО АНАТОМІВ, ГІСТОЛОГІВ, ЕМБРІОЛОГІВ ТА
ТОПОГРАФОАНАТОМІВ УКРАЇНИ»
КАФЕДРА ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ
VILNIUS UNIVERSITY, LITHUANIA
CHARLES UNIVERSITY, CZECH REPUBLIC**

МАТЕРІАЛИ

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«МОРФОГЕНЕЗ ТА РЕГЕНЕРАЦІЯ»
(ІІІ ЖУТАЄВСЬКІ ЧИТАННЯ)**

ПОЛТАВА

20-21 квітня 2023 року

EDITORIAL BOARD

Shepitko V.I. – Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Stetsuk Ye.V. – PhD in Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Lysachenko O. D. – PhD in Biological Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Boruta N.V. – PhD in Biological Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

Vilkhova O.V. – PhD in Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Histology, Cytology and Embryology, Poltava State Medical University, Ukraine

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шепітько В.І. – д.мед.н., професор закладу вищої освіти, завідувач кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Стецук Є.В. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Лисаченко О.Д. – к.б.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Борута Н.В. – к.б.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Вільхова О.В. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри гістології, цитології та ембріології Полтавського державного медичного університету, Україна

Proceedings of Ukrainian scientific-practical conference with international participation “**Morphogenesis and regeneration**” (III Zhutaiev readings). – Poltava 2023, Ukraine. – 244 p.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Морфогенез та регенерація**» (III Жутаєвські читання) – Полтава, 2023, Україна. – 244 с.

**FUNCTIONAL MORPHOLOGY OF THE NERVOUS SYSTEM OF HUMANS AND
ANIMAL**

**FEATURES OF MORPHOGENESIS IN PATHOLOGICAL PROCESSES
ORGANS REGENERATION IN HUMANS AND ANIMALS
MODERN BIOMEDICAL METHODS OF RESEARCHING THE NORMAL
DEVELOPMENT OF ORGANISMS AND DEVELOPMENT IN PATHOLOGICAL
CONDITIONS**

**ФУНКЦІОНАЛЬНА МОРФОЛОГІЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.
ОСОБЛИВОСТІ МОРФОГЕНЕЗУ ПРИ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСАХ.
РЕГЕНЕРАЦІЯ ОРГАНІВ У ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН.
СУЧАСНІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НОРМАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ ОРГАНІЗМІВ ТА ПРИ ПАТОЛОГІЧНИХ СТАНАХ**

КРАНІОМЕТРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕНОЗНО–ЛІКВОРНИХ УТВОРЕНЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ У ГОРИЗОНТАЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ

Бондаренко С. В.¹, Сербін С. І.¹, Дубина С. О.¹, Коптев М. М.²

¹Донецький національний медичний університет,
Лиман, Кропивницький, Україна

²Полтавський державний медичний університет, Полтава, Україна

Актуальність. Питання краніотопографічних особливостей венозно–лікворних взаємовідношень у різних відділах головного мозку, особливо у контексті форм будови голови (черепа), мають неабияку актуальність для сучасних – нейроморфології та клінічної медицини.

Метою нашого дослідження було отримання краніометричної характеристики венозно–лікворних утворень головного мозку людей зрілого віку у горизонтальній площині.

Матеріал і методи. Дане дослідження виконано на 100 трупах людей різного віку та статі з виготовленням нативних препаратів головного мозку з оболонками та лікворними структурами.

У ході нашого дослідження нами були застосовані такі методи дослідження як: макро– та мікропрепарування анатомічних об'єктів головного мозку; краніо– та морфометрія вен, пазух твердої оболони головного мозку(ТОГМ) та лікворних структур головного мозку; виготовлення корозійних (акрилових) зліпків–препаратів вен, пазух ТОГМ та лікворних утворень головного мозку; ін'єкційна методика; варіаційно–статистичний аналіз морфометричних даних; комп'ютерно–графічний аналіз.

Результати дослідження. Згідно методики запропонованої В. М. Шевкуненко (1935) ми визначали головні (черепні) індекси: якщо менше 74,9 – то це вказує на те, що людина відноситься до доліхоцефалів

(доліхокранів); при 75,0 – 79,9 – до мезоцефалів (мезокранів); якщо більше 80,0 – до брахіцефалів.

В межах склепіння голови (черепа) знаходяться поперечні пазухи, які виходять із стоку пазух і мають горизонтальну проекцію. Між широтними параметрами цих венозних колекторів та бічними шлуночками існують відповідні співвідношення, котрі мають відповідні значення для раціональної пункції їх задніх рогів.

Встановлено, що ширина верхньої стінки поперечної пазухи коливається у межах 0,7–1,0 см у чоловіків та 0,6–0,9 см у жінок. При змінні однієї половини намету мозочка від 4,0 до 5,6 см, що веде до варіабельності тім'яної частки до мозолистого тіла 3,0–4,1 см з варіацією ширини заднього рогу бічних шлуночків від 0,8 до 1,2 см.

Треба відмітити, що найменші поперечні параметри вищевказаних утворень характерні для доліхоцефалів, а найменші – для брахіцефалів. Це пояснюється переважанням ширини голови (черепа), порожнини черепа та структур головного мозку у людей з брахіморфною статурою незалежно від статі.

Висновок. Результатом нашого дослідження стало визначення краніометричного діапазону (у см.) венозно–лікворних утворень головного мозку людей зрілого віку у горизонтальній площині, які можна у подальшому застосувати для підбору найбільш оптимальних точок пункції складових частин лікворної системи головного мозку (порожнина переднього рогу бічного шлуночка, порожнина центральної частини бічного шлуночка, порожнина мозочково–мозкової цистерни).

ЗМІСТ
CONTENT

**FUNCTIONAL MORPHOLOGY OF THE NERVOUS SYSTEM OF
HUMANS AND ANIMAL
FEATURES OF MORPHOGENESIS IN PATHOLOGICAL PROCESSES
ORGANS REGENERATION IN HUMANS AND ANIMALS
MODERN BIOMEDICAL METHODS OF RESEARCHING THE
NORMAL
DEVELOPMENT OF ORGANISMS AND DEVELOPMENT IN
PATHOLOGICAL CONDITIONS**

**ФУНКЦІОНАЛЬНА МОРФОЛОГІЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.
ОСОБЛИВОСТІ МОРФОГЕНЕЗУ ПРИ ПАТОЛОГІЧНИХ
ПРОЦЕСАХ. РЕГЕНЕРАЦІЯ ОРГАНІВ У ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН.
СУЧАСНІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ
НОРМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗМІВ ТА ПРИ
ПАТОЛОГІЧНИХ СТАНАХ**

Андрєєва Т. О., Стоянов О. М., Чеботарьова Г. М., Кокідько Л. А., Чигринський М. Є. МІЖХРЕБЦЕВИЙ ОСТЕОХОНДРОЗ У ССАВЦІВ	5
Бондаренко С.В., Сербін С.І., Дубина С.О., Тарасенко Я.А., Тихонова О.О. КРАНІОТОПОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПАЗУШНО– ЛІКВОРНИХ УТВОРЕНЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ В СТРІЛОВІЙ ПЛОЩИНІ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ	7
Бондаренко С. В., Сербін С. І., Дубина С. О., Коптев М. М. КРАНІОМЕТРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕНОЗНО–ЛІКВОРНИХ УТВОРЕНЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ У ГОРИЗОНТАЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ	9
Боскіна М.Г., Пелипенко О.В.	11

КОНТРОЛЬ ЗАСВОЄННЯ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ – ЯК ФОРМА ЕТАПНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ	
Loban' G.A., Faustova M.O., Chumak Yu.V. LEVEL OF COMPETENCY OF FUTURE PHISICIANS REGARDING ACADEMIC INTEGRITY	223

Свідоцтво державного комітету телебачення і радіомовлення України
 Серія ДК №1691 від 17.02.2004р.

Редакційно-видавничий відділ
 Полтавський державний медичний університет
 36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23